

СУТНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДОРОЖНЬОГО ГОСПОДАРСТВА

Доброноженко О.В., ст. викладач кафедри будівельного виробництва

Анотація:. розкрито теоретичні підходи та методологічні засади щодо формування економічного механізму екологічної безпеки дорожнього господарства, визначено передумови його удосконалення в сучасних умовах.

Ключові слова: економічний механізм, екологічна безпека, дорожнє господарство, принципи управління підприємством.

Постановка проблеми. Формування ефективного організаційно-еколого-економічного механізму регулювання виробничих структур є не тільки однією з умов подолання кризових явищ у реальному секторі економіки, а й, зокрема, необхідною передумовою успішної діяльності вітчизняних автодорожників в умовах господарської глобалізації та входження України у світовий економічний простір.

Питання формування економічного механізму підтримки екологічної безпеки функціонування дорожнього господарства на державному, регіональному і виробничому рівнях набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми покращення та реконструкції дорожнього господарства розглядалися відомими вченими, як В. П. Кучерявий [4], М. М. Осетрін [5], О. С. Фурманенко [6] та ін. Але в дослідженнях більше уваги надавалося питанням екологічного характеру, а питання щодо розробки організаційно-економічних механізмів реформування дорожнього господарства залишилися поза увагою вчених.

Мета дослідження. Метою цієї статті є визначення найбільш придатних організаційно-економічних механізмів для стимулювання розвитку дорожнього господарства.

Основна частина. Організаційно-економічний механізм трактують як систему формування цілей і стимулів, які дозволяють перетворити у процесі трудової діяльності рух (динаміку) матеріальних і духовних потреб членів суспільства на рух засобів виробництва і його кінцевих результатів, спрямованих на задоволення платоспроможного попиту споживачів. Слід зазначити, що організаційно-економічний механізм регулювання діяльності підприємства – це сукупність організаційних і економічних важелів (кожному з яких властиві власні форми управлінського впливу), що чинять вплив на економічні і

організаційні параметри системи управління підприємством, що сприяє формуванню та посиленню організаційно-економічного потенціалу, отриманню конкурентних переваг та ефективності діяльності підприємства в цілому.

У структурі організаційно-економічного механізму можна виділити три системи: систему забезпечення, функціональну систему та цільову систему [3].

Сутність організаційно-економічного механізму регулювання діяльності підприємства розкривається за такими ознаками:

- елементний, при якій механізм розглядається як організуюча система взаємозв'язків між структурними елементами;
- функціональний, коли механізм розглядається як сукупність видів діяльності, спрямованої на досягнення визначеної мети;
- процесний, коли механізм розкривається через дію з розв'язання проблеми, тобто як процес підготовки і прийняття рішень. [2]

Система забезпечення організаційно-економічного механізму складається з підсистем правового, ресурсного, нормативно-методичного, наукового, технічного, інформаційного забезпечення підприємства.

Організаційно-економічний механізм управління підприємством включає такі основні функціональні підсистеми: планування, організації, мотивації, контролю та регулювання.

Цільова система організаційно-економічного механізму містить у собі цілі й основні результати діяльності підприємства, а також критерії вибору й оцінювання досягнення певних цілей і результатів діяльності підприємства.

Зміст кожної системи організаційно-економічного механізму управління підприємством та кількість підсистем у кожній з них залежать від типу підприємства, сфери і масштабів діяльності, рівня впливу зовнішнього середовища та результатів діяльності підприємства та інших факторів [4].

Організаційно-економічний механізм можна розглядати як складову частину та ієрархічний ступінь в єдиній ієрархії всіх механізмів функціонування підприємства (рис. 1):

- а) організаційно-економічний механізм функціонування підприємства є частиною економічного механізму, який, в свою чергу, є важливішою складовою господарського механізму підприємства;
- б) організаційно-економічний механізм є приналежністю організаційно-економічної системи, взаємодіє в системі інших механізмів на підприємстві як цілісної системи;
- в) до складових організаційно-економічного механізму відносяться організаційно-технічний, виробничо-технологічний, фінансово-економічний механізми;

г) основною функцією даного механізму є реалізація процесу організації та прийняття економічних рішень, які спрямовані на досягнення мети підприємства;

д) об'єктом впливу організаційно-економічного механізму є потенціал підприємства, а кінцевою метою його функціонування – підвищення економічної ефективності використання потенціалу підприємства [5].

Місце економічного механізму в системі господарювання підприємства представлено на рис.1.

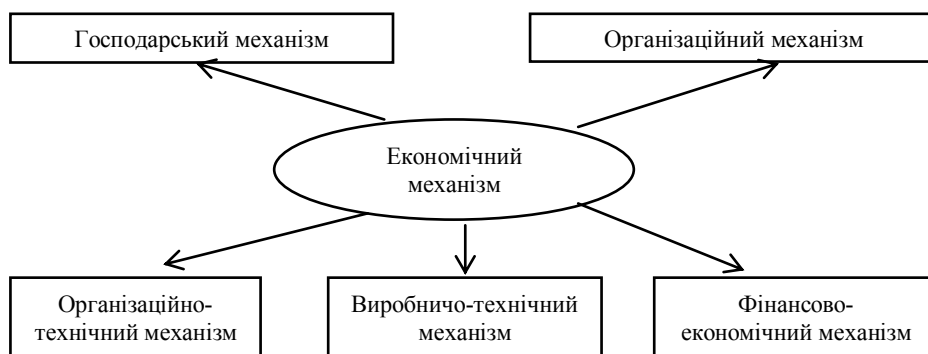

Рис. 1. Місце організаційно-економічного механізму у господарському механізмі підприємства

Методичну базу створення організаційно-економічного механізму формують знання тенденцій розвитку економіки, сутності і механізмів дії економічних законів, вміння їх використовувати на практиці в процесі діяльності підприємства. Механізм дії економічних законів є складовою частиною виробничих відносин і разом з тим науково об'єктивною основою організаційно-економічного механізму [3].

Важливе значення для розвитку механізму регулювання діяльності підприємства має пізнання економічних законів – це відкриття того чи іншого економічного закону, виявлення механізмів його дії і використання. Методичні і теоретичні положення дослідження механізму управління в умовах трансформації ринкової економіки випливають з аналізу праць класиків політичної економіки. Сучасна ринкова економіка заснована на дії таких економічних законів, як закон вартості і закону попиту та пропозиції, заснованих К.Марксом. економічна теорія класичної політекономії в умовах трансформації ринкової економіки є методологічною основою і теоретичною передумовою для розробки економічної політики держави, розвитку форм і методів механізму управління підприємств. Це обумовлено тим, що економічні методи управління засновані на пізнанні і використанні економічних законів. Організаційно-економічний механізм і економічні закони знаходяться в тісному взаємозв'язку [5].

Покращання макроекономічної ситуації в Україні та підвищення конкурентоспроможності її економіки можливе лише за умови ефективного функціонування конкретних об'єктів господарювання. На думку вчених, орієнтація економічної стратегії держави на конкретні економічні об'єкти буде сприяти ефективним трансформаційним процесам в Україні. Крім того, „криза фінансів мікрорівня, катастрофічне звуження місткості внутрішнього ринку, надто високий податковий тиск практично позбавили більшість підприємств будь-якої галузі здатності до введення самостійних відтворювальних процесів, стратегічного планування власного розвитку” [4]. В основі забезпечення такого розвитку, його збалансованості та стратегічної спрямованості лежить складний економічний механізм функціонування суб'єктів господарювання.

Із вищезазначеного випливає, що поняття „економічний механізм” займає важливе місце в понятійно-термінологічному апараті економічної теорії.

Водночас огляд наукової літератури свідчить, що вітчизняними вченими мало уваги приділяється визначенню його змісту. Відсутнє тлумачення сутності поняття „економічний механізм” і в енциклопедичних економічних виданнях. Вважаємо, що саме поняття „економічний механізм ” розкриває сутність найрізноманітніших відносин і процесів функціонування і розвитку економічних об'єктів: від найскладніших економічних систем країни – до конкретних підприємств. Досконалість такого механізму, з одного боку, вимагає раціонального управління суб'єктами господарювання і зумовлює рівень продуктивності їх функціонування, успішної адаптації до умов динамічного зростання, розвитку, а в умовах України і нестабільного, зовнішнього середовища у найбільш широкому розумінні цього слова. З іншого – саме така досконалість є необхідною умовою ефективного функціонування підприємства, його конкурентоспроможності, фінансової стійкості, прибутковості, інвестиційної привабливості та платоспроможності.

Дуже важливою є фінансова функція економічного механізму, спрямована на зміцнення фінансової стійкості, підвищення рентабельності підприємства, його податкоспроможності та інвестиційної привабливості, збільшення частки капіталу, що вкладається в основні фонди, нарощування власного капіталу в цілому. Успішне виконання фінансової функції можна розглядати як відповідний резонанс від економічної ефективності підприємства. Треба наголосити на безпосередньому взаємозв'язку внутрішньої функції фінансового забезпечення розширеного відтворення виробництва на інноваційній основі із ефективним виконанням макроекономічної зовнішньої функції підприємства для грошового наповнення державного, регіонального та місцевих бюджетів.

Хоча поняття „економічний механізм”, як уже зазначалося, немає загальновизнаного визначення у спеціальній літературі, термін „механізм”, що вживається стосовно різних

економічних процесів, досить широко застосовується в економічній літературі. Проте необхідно також підкреслити, що в різному контексті цей термін тлумачиться по-різному, від „комплексу заходів”, спрямованих на дослідження певних цілей, до „... сукупності інституціональних та організаційних структур” і комплексів форм та методів, що ними використовуються [3].

Узагальнюючи існуючі підходи вчених до трактування поняття „економічний механізм підприємства”, можна, на нашу думку, визначити його як систему заходів, форм, методів, спрямованих на вдосконалення системи управління.

Формування організаційно-економічного механізму починається із визначення принципів здійснення цього процесу. Як відомо, принципи – це основні правила, яких мають дотримуватися суб’єкти управління під час ухвалення управлінських рішень. Принципи (рис.2) є основною формою цілеспрямованого використання об’єктивних законів в практиці управління [6].

Рис. 2. Система принципів, яка діє при застосуванні економічного механізму екологічної безпеки дорожнього господарства

Такі принципи дозволяють визначити місце організаційно-економічного механізму серед інших механізмів, його особисті функції та чітко сформувати його взаємодію в сукупності із іншими механізмами підприємства в єдиній ієрархії всіх механізмів функціонування підприємства.

Висновки. Проаналізовані автором існуючі тлумачення дефініції «економічний механізм» розкривають сутність методичних засад формування організаційно-екологічно-економічного механізму регулювання діяльності підприємства.

Перехід до ринкових відносин, демонтаж адміністративно - командної системи не повинен означати відмову від планування та державного регулювання в автодорожньому комплексі. Механізм державного регулювання у цій сфері має посилюватися, але будуватися на нових принципах, без втручання в організаційно - розпорядчу та господарську діяльність дорожніх підприємств.

Література

1. Концепція розвитку транспортно-дорожнього комплексу України. – <http://www.mintrans.gov.ua/control/uk/index>. – С.1-30. 2. Шихова П. Дорогі дороги // Главред. – 2012 – № 40.- С.1-2. – <http://euro2012.gov.ua/>.
2. Веклич О.О. Формування економічного механізму сталого розвитку України / О.О. Веклич // Вісник НАНУ. – 2000. – № 2. – С. 3–16.
3. Кочетков О.В. Концептуальні відмінності між категоріями «економічна стійкість» та «економічна безпека» / О.В. Кочетков // Вісник СНАУ. Сер. «Економіка та менеджмент». Вип. 5–6 (22–23). – 2006. – С. 380–384.
4. Социально-экономический потенциал устойчивого развития: [учебник / под ред. Л.Г. Мельника, Л. Хенса]. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2007. – 1120 с.
5. Хлобистов Є. Теоретичні аспекти соціально-економічного дослідження екологічної безпеки / Є. Хлобистов // Економіка України. – 2002. – № 6. – С. 70–76.
6. Хромушина Л.А. Економічний механізм використання природних ресурсів: напрям розвитку / Л.А. Хромушина // Вісник СНАУ. Серія «Фінанси та кредит». – 2002. – № 2. – С. 247–251.

Аннотация: раскрыты теоретические подходы и методологические основы формирования экономического механизма экологической безопасности дорожного хозяйства, определены предпосылки его совершенствования в современных условиях.

Ключевые слова: экономический механизм, экологическая безопасность, дорожное хозяйство, принципы управления предприятием.

Summary. The oretical approaches and methodological basis for the formation of the economic mechanism of environmental safety of road infrastructure, defined preconditions of its improvement in modern conditions.

System to ensure organizational and economic mechanism consists of subsystems legal, resource, legal and methodological, scientific, technical and information support business.

Organizational-economic mechanism of management now includes the following functional subsystems: planning, organization, motivation, control and regulation. Target system of organizational and economic mechanism includes objectives and key performance, and the criteria for selecting and evaluating the achievement of certain objectives and results of the company.

Contents of each system of organizational and economic mechanism of business and the number of subsystems in each of them depend on the type of enterprise, the scope and scale of activities, the level of the external environment and enterprise performance, and other factors. Important for the development of the economic mechanism has knowledge of economic laws – the discovery of an economic law, the identification of mechanisms of action and use.

Modern market economy based on the action of economic laws as the law of value and the law of supply and demand based Marx. economic theory of classical economics in transforming the market economy is the methodological basis and theoretical prerequisite for the development of economic policy, the development of forms and methods of enterprise management mechanism. This is because the economic methods of management based on knowledge and use of economic laws. Organizational-economic mechanism and economic laws are closely interrelated.

The term "economic mechanism" reveals the essence of a variety of relationships and the functioning and development of economic objects from the toughest economic systems of the country - to a particular company. The perfection of the mechanism on the one hand, requires efficient management entities and determines the level of productivity of their operation, successful adaptation to dynamic growth, development, and Ukraine and unstable conditions, the environment in the broadest sense of the word. On the other - it is this excellence is a prerequisite for the effective functioning of the company, its competitiveness, financial sustainability, profitability, investment attractiveness and solvency.

Keywords: *ekonomichnyy mechanism, environmental safety, road maintenance, principles of management.*

Доброноженко Оксана Вікторівна, ст. викладач кафедри будівельного виробництва Сумського національного аграрного університету

СУТНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДОРОЖНЬОГО ГОСПОДАРСТВА

Моб.тел. Email: luna1004@rambler.ru

Доброноженко Оксана Вікторівна, ст. преподаватель кафедры строительного производства Сумского национального аграрного университета

СУЩНОСТЬ ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА ДОРОЖНОГО ХОЗЯЙСТВА

Моб.Тел. Email: luna1004@rambler.ru

Dobronozhenko Oksana, Art. Lecturer,
Department of building production Sumy National Agrarian University
**SUMMARY OF THE FORMATION MECHANISM OF ECONOMIC ROAD
SECTOR**
Mob. Email: luna1004@rambler.ru